

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

benny.lindholm.narlinge@regeringskansliet.se

Stockholm, 25 april 2022

Dnr: Ju2022/00209

Remissyttrande gällande säkerhet och tillgänglighet vid val (SOU 2021:96)

Sammanfattning:

Svenskar i Världen begränsar sina yttranden till kapitel nio som berör utlandssvenskar.

Med avsikten att öka utlandssvenskarnas valdeltagande i riksdagsval och Europaparlamentsval presenterar utredningen fem åtgärder. *Svenskar i Världen bifaller samtliga förslag och anser att de borde träda i kraft omgående:*

1. Utlandssvenskar som fallit ur röstlängden ska kunna förtidsrösta i Sverige och därigenom återupptas i röstlängden
2. Digitala röstkort
3. Bestämmelsen om anmälan att återupptas i röstlängden förtydligas
4. Skatteverket ska om möjligt underrätta väljaren om mottagen anmälan till röstlängden
5. Valmyndigheten får i uppdrag att fördjupa informationen om utlandssvenskars rösträtt och röstningsmöjligheter

Kommentarer på utredningens förslag

Enligt utredningen fastlås att det för tillfället finns goda förutsättningar för svenskar att rösta från utlandet. Utlandssvenskar kan förtidsrösta på en ambassad eller konsulat och brevrösta från landet de bor i. Trots dessa röstningsalternativ är valdeltagandet bland utlandssvenskar lågt. I riksdagsvalet 2018 röstade knappt 40 procent av alla röstberättigade utlandssvenskar och i valet dessförinnan var valdeltagandet ännu lägre – cirka 33 procent.

Utredningen belyser angelägenheten att även utlandssvenskar ges goda förutsättningar att rösta i riksdagsval och Europaparlamentsval. I utredningen presenteras därför ett antal förslag om förändringar i det befintliga valsystemet i hopp om att göra röstningsförfarandet mer tillgängligt för svenskar i utlandet. Utredningen presenterar fem förslag.

Svenskar i Världen ställer sig bakom yttrandet att utlandssvenskars möjligheter att rösta behöver förstärkas och förenklas.

1. Utlandssvenskar som fallit ur röstlängden ska kunna förtidsrösta i Sverige och därigenom återupptas i röstlängden

Utredaren belyser det faktum att många utlandssvenskar besöker Sverige för att rösta i riksdagsvalen och Europaparlamentsvalen men nekas rätten om de fallit ur röstlängden. Med de nuvarande reglerna måste en svensk som är utskrivet ur röstlängden lämna Sverige för att kunna lämna sin röst och bli återupptagen i röstlängden till det aktuella valet. Endast om en anmälan till röstlängden kommer in senast 30 dagar före valdagen kan en utlandssvensk som befinner sig i Sverige avge sin röst här. Utredningen föreslår att utlandsbosatta svenskar som befinner sig i Sverige under valet ska kunna förtidsrösta trots att de inte finns med i röstlängden, samt att den rösten ska betraktas som en anmälan till röstlängden.

Svenskar i Världen stödjer förslaget att utlandssvenskar som fallit ur röstlängden ska kunna förtidsrösta i Sverige och därigenom återupptas i röstlängden.

2. Digitala röstkort

Utredaren presenterar digitala röstkort som ett lösningsförslag på problemet med lågt valdeltagande. Många utlandssvenskar missar att uppdatera sin utlandsadress till Skatteverket och missar därmed att få hem röstkortet i god tid innan valet. Även Valmyndigheten önskar att digitala röstkort implementeras i framtiden då det skulle öka tillgången av röstkort för väljarna och ha en minskad miljöpåverkan jämfört med fysiska röstkort. Postnord AB har enligt Valmyndigheten dessutom signalerat att distribueringen av röstkort nästa val kan bli svårare än tidigare.

Svenskar i Världen stödjer förslaget att införa digitala röstkort.

Svenskar i Världen vill i detta sammanhang lyfta det faktum att många svenskar utomlands i dagsläget inte har möjlighet att skaffa sig en svensk e-legitimation då de är utgallrade ur Statens personadressregister, SPAR. Utan svensk e-legitimation kan de inte få tillgång till en digital brevlåda dit det digitala röstkortet, i utredningens förslag, skulle landa. Om staten kräver att svenskar måste ha svensk e-legitimation för att ta del av statliga tjänster måste man möjliggöra för att samtliga svenska medborgare kan införskaffa en svensk e-legitimation. Digitala röstkort kommer vara till hjälp för utlandssvenskar som redan hade en e-legitimation innan de flyttade utomlands. Däremot kommer förslaget inte att förenkla röstningen för de utlandssvenskar som inte har tillgång till en svensk e-legitimation. Svenskar i Världen ser positivt på 2017 års utredning om ID-kort ”Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation” (SOU 2019:14), som har lämnat förslag om ett nytt statligt ID-kort som innehåller e-legitimation och som även ska kunna användas och införskaffas av svenskar som bor utomlands.

3. Bestämmelsen om anmälan att återupptas i röstlängden förtydligas

För att fler utlandssvenskar ska rösta måste mer tydlig information om anmälan till röstlängden spridas till målgruppen. Utredningen föreslår att bestämmelsen i 5 kap. 2§ första stycket i vallagen ska förtydligas så att en anmälan om att återupptas i röstlängden ska kunna göras även om man inte anmält sin adress till Skatteverket. Det ska vidare framgå av bestämmelsen att en anmälan om ny adress i utlandet alltid utgör en anmälan till röstlängden för ytterligare en tioårsperiod. Förslaget föranleder en ändring av 5 kap. 2 § första stycket i vallagen.

Svenskar i Världen bifaller förslaget.

4. Skatteverket ska om möjligt underrätta väljaren om mottagen anmälan till röstlängden

I arbetet med att öka valdeltagandet bland utlandssvenskar är informationsspridningen mycket viktig. Om fler svenskar som bor utomlands är medvetna om när, hur och var de ska rösta kan det sannolikt leda till att fler utlandssvenskar röstar. Utredningen lyfter därför förslaget om en ändring i Skatteverkets hanterande av återanmälan till röstlängden. Handläggare ska ha möjlighet att underrätta väljaren om vilket datum de mottog en anmälan till röstlängden. Detta ger i sin tur tydlig information om när den utlandssvenska röstarens 10-årsperiod börjar och slutar.

Svenskar i Världen stödjer förslaget och understryker vikten av en påminnelse när det är dags för en person att återigen anmäla sig till röstlängden.

5. Valmyndigheten får i uppdrag att fördjupa informationen om utlandssvenskars rösträtt och röstningsmöjligheter

För att öka kunskapen hos utlandssvenskar om riksdagsvalen och europaparlamentsvalen måste ökade informationsinsatser gentemot den gruppen utföras av Valmyndigheten.

Svenskar i Världen står bakom uppdraget och finns även tillhands för att hjälpa till att sprida information som tas fram.

Slutlig kommentar

Svenskar i Världen driver ytterligare två frågor relaterade till utlandsröstning. För att utlandssvenskar ska få en starkare representation i riksdagen och mer politisk uppmärksamhet föreslår vi en särskild valkrets för svenskar som är folkbokförda utomlands. Dessutom vill vi att ett förslag om e-röstning för gruppen övervägs i framtiden.

Cecilia Borglin

Generalsekreterare, Svenskar i Världen